

Sociaalartistiek project   **“ CAR CITY “**-----
KORTE INHOUD

- 1   context
- 2   inhoud en fasering van het project
- 3   samenwerkingsverbanden
- 4   procesmatige beschrijving van het sociaal-artistiek project
- 5   bovenregionale uitstraling

bijlage over Jarg Geismar

---

1   context

De stad Genk werd in haar sociaaleconomische geschiedenis van de afgelopen eeuw beheerst door twee industriële ontwikkelingen: de mijnindustrie en de autoindustrie. De uitbating en de teloorgang van de steenkoolmijnen hebben de plattegrond uitgetekend van het gemeenschapsleven. Het grondgebied van Genk kent naast haar administratief en commercieel centrum nog steeds de wijkcentra die rond de navels van de drie mijnbekkens zijn ontstaan: Winterslag, Waterschei en Zwartberg.

De inplanting van Ford Genk heeft later op haar beurt voor een herverkaveling van woonzones en bedrijfsexploitaties gezorgd. De dynamiek van deze bedrijfsvestiging is inmiddels een even broodnodige als gemeenschapsbindende evidentie binnen het sociale weefsel van de stad.

Het project “ CAR CITY “ wil hierop inspelen. Het is op te vatten als een sociaalartistiek onderzoek naar de impact die de aanwezigheid van Ford Genk heeft op de concrete leefssfeer van hen die er hun brood verdienen.

Het is de bedoeling de werksituatie te linken aan de menselijke leefssfeer. De harde realiteit van de werkvloer wordt op deze manier betrokken op de intimiteit van het relationele leven. Tussen beide betekenisssystemen bestaat er meer isomorfie dan men op het eerste zicht zou durven vermoeden. Het is vanuit een gemeenschapsbindende bezorgdheid dat dit kunstproject zal worden ontwikkeld. Het is een ondervraging van de waarden die betrekking hebben op de grijze zone tussen arbeid en leven.

2   inhoud en fasering van het project

Fase 1   artistieke exploratie

Internationaal kunstenaar *Jãrg Geismar* (zie info in bijlage) gaat in de productieafdeling van de Fordfabriek interviews afnemen van arbeiders. Hij stelt aan hen dezelfde vraag: voor *wie* werk jij hier eigenlijk? Niet voor *wat* (inkomen uiteraard), maar wel degelijk voor *wie*? Wie zijn de mensen van betekenis in hun leven?

Voor wie gaan we uit werken? Voor vrouw en kind? Voor de geliefde? Voor de toekomstige? Ouders? Zichzelf? Of misschien voor de familie in één of ander buitenland? Geismar maakt tijdens de werkuren met de videocamera opnames van deze gesprekken.

Fase 2 workshop

Met een zevental atelierkunstenaars van ARTISIT, gaan we onder begeleiding van Jårg Geismar, met een Fordwagen door Genk rijden. Er wordt gefilmd, gefotografeerd en getekend binnen en buiten de wagen. Op parkings worden willekeurige Fordchauffeurs aangesproken en uitgenodigd om te vertellen over hun leven in hun Fordauto. In het atelier wordt dit beeldmateriaal en de interviews besproken en verwerkt in groepsverband.

Fase 3 presentatie

Deze opnames worden aangewend als beeld- en geluidsmateriaal om in een professionele montagestudio te mixen. Het afgewerkt resultaat wordt dan tijdens een avondvullende voorstelling gepresenteerd binnen de Fordfabriek. Alle arbeiders en familieleden en/of vrienden zijn daarop welkom. De geïnterviewde arbeiders zijn uitgenodigd om de persoon (één van de personen of meerdere) voor wie zij werken mee te brengen. Na afloop is er een hapje en een drink.

3 samenwerkingsverbanden

- **FORD:** Er is reeds overleg gepleegd over heel dit project met de heer Jos Wathion, personeelsdirecteur van Ford Genk, door Jan Vandromme (Artisit) en François Mylle (cultuurbeleidscoördinator van Genk). Hij zegde zijn volle medewerking toe. Helaas kan Ford Genk (door de financieel-economische crisis) geen financiële inbreng doen. Maar de logistieke, menselijke en morele ondersteuning is er volop.
- **STAD GENK:** François Mylle van zijn kant beloofde reeds inbreng van de Stad Genk.
- **HISK (Hoger Instituut voor Schone Kunsten Vlaanderen, gevestigd te Gent):** Jårg Geismar is als gastdocent verbonden aan het Hoger Instituut voor Schone Kunsten Vlaanderen, nu gevestigd te Gent. Er zal onderzocht worden in hoeverre kandidaat-laureaten van het HISK hun medewerking kunnen verlenen aan de workshops met de atelierkunstenaars. Het idee is om een artistiek werkverband te realiseren tussen de atelierkunstenaars en HISK-laureaten
- **FLACC:** samenwerking in de aanmaak van affiches, folder en montage van het videomateriaal;
- **Sociale Raad Genk:** consultatie m.b.t. verder te nemen stappen;
- **PHL:** naast het atelier in Genk, zal ook op de campus van de PHL te Hasselt een atelier worden geopend van ARTISIT. Dit initiatief kadert in het academisch onderzoek dat, vanuit de opleiding banaba Creatieve Therapie aan de PHL, wordt opgestart vanaf september 2009. Het project CAR CITY zal een stap zijn binnen dit onderzoek naar de effecten van sociaal-artistieke werking met schizofrenen op hun individueel welzijn en hun integratie binnen het maatschappelijk weefsel.

---

4 procesmatige beschrijving van het sociaalartistiek project

Het sociaalartistiek project verloopt volgens de hiernagenoemde *fasering* die door ARTISIT reeds bij eerder projecten als methodologie werd ontwikkeld. Vooraan staat steeds opnieuw in deze methodische aanpak de integratie van de volgende aspecten:

- de *beeldende verwerking* van de atelierkunstenaars van ARTISIT op basis van de geselecteerde sociale thematiek;

- de *gemeenschapsbindende* dynamiek die door het project bij een welbepaalde sociale groep van de bevolking wordt op gang gebracht;
- het spoor dat het initiatief, als toekomstig werkmodel én als artistiek-democratisch paradigma, met *innoverende* slagkracht nalaat.

4.1 ontwerpfase

Aan de optie voor dit project ging de volgende voorbereiding vooraf.

Er heeft **consultatie** plaatsgehad met:

- de cultuurbeleidscoördinator van de stad Genk François Mylle;
- de atelierkunstenaars van ARTISIT;
- informele contacten met werknemers van de Fordfabriek;
- kunstenaar Jårg Geismar.

Daarop worden deze verwerkte ideeën **teruggekoppeld** naar de bevindingen, opmerkingen en commentaren van de atelierkunstenaars van ARTISIT.

In een derde moment worden de resultaten van deze gesprekken door de coördinator en de artistiek begeleider van ARTISIT doorgesproken en in **concrete** vorm gegoten.

Vervolgens bestudeerde de zakelijk verantwoordelijke de **financiële implicaties** en maakte een begroting op. Vanaf het moment waarop het inhoudelijk plan in overeenstemming is gebracht met de financiële mogelijkheden en beperkingen, kan het licht op groen worden gezet, mits de nodige aanpassingen.

4.2 exploratiefase

In deze fase zal de coördinator de nodige contacten leggen met de *human resources* afdeling van het bedrijf. Uiteraard zal er een principiële goedkeuring daarvoor noodzakelijk zijn van de bedrijfsleiding op basis van een dossier. Er wordt geopteerd voor een zo ruim mogelijke betrokkenheid van de diverse geledingen binnen het **organigram**. Enige verkennende, sociale research is hierbij nadrukkelijk geboden. Kennis van de sociale omgeving en geschiedenis van het bedrijf en de regio is noodzakelijke informatie. De diverse sociale actoren uit het professionele werkveld worden benaderd voor **overleg**, opdat het project in optimale omstandigheden kan plaatsvinden. Het is de bedoeling om zoveel mogelijk goodwill te ontwikkelen met sleutelfiguren in het bedrijf zodat een vertrouwensrelatie personen die inzicht hebben in de mogelijkheden.

4.3 engagementsfase

Atelier

Belangrijk is de verantwoorde keuze die werd gemaakt voor een ervaren professioneel kunstenaar die het project inhoudelijk en relationeel kan uitvoeren samen met de atelierkunstenaars. Tegen de achtergrond van het feit dat de artistieke creativiteit van de atelierkunstenaars bijzonder fantasierijk is, staat de geëngageerde kunstenaar staat voor de opdracht in de eerste plaats de artistieke potenties van de atelierkunstenaars te kunnen inspireren. Daarenboven gaat het erover **thematisch te focussen op de beoogde sociale context**. Bij de keuze voor Jårg Geismar werd rekening gehouden met aspecten van artistieke uitstraling, breeddenkendheid, communicatievaardigheid en taakspanning. De kunstenaar zal na een uitgebreid bezoek aan het atelier – nodig voor de veiligheid en affiniteit – groepsgesprekken voeren om het project inleefbaar te maken. Workshopsgewijze zal dan, uitgaande van tekst- en beeldmateriaal (schetsen, tekeningen, foto's, video's ...) aan de visualisering worden gewerkt.

Bedrijf

Met de directie van Ford Genk zullen, na gesprek, de nodige wederzijdse engagementen contractueel worden vastgelegd. Binnen deze specifieke bedrijfscultuur zijn in het verleden wel vaker **grensverleggende projecten** uitgevoerd.

4.4 contactfase

De atelierkunstenaars zullen vervolgens, onder begeleiding van de artistiek begeleider en de geëngageerde kunstenaar, de eerste contacten hebben met de beoogde doelgroep. Omdat de artistieke samenwerking tussen alle partijen cruciaal is, worden **kennismakingsgesprekken** georganiseerd waarbinnen alle aspecten de revue passeren. Dit om ervoor te zorgen dat men later niet voor verrassingen komt te staan.

Er zal intens worden samengewerkt met de vertegenwoordigers van het bedrijf. Het is belangrijk contacten te ontwikkelen met een aantal vertrouwenspersonen. Deze zullen grondig worden ingelicht over de voorbereidingen, bedoelingen, werkprocedures, presentaties en verdere opvolging van het presentatiemateriaal. Een aantal **ethische aspecten** spelen namelijk een rol in de uiteindelijke samenstelling van de fimische projectie. De coördinator in casu is dan, na over een pool van goed geïnformeerde vrijwilligers te beschikken, het best geplaatst om een oordeelkundige selectie te kunnen maken. Uiteraard spelen inzake de selectie criteria van communicatievaardigheid, verbaliteit en openhartigheid een niet te verwaarlozen rol.

Bestendig zal de coördinator erop toezien dat alle organisatorische aspecten tussen de artistiek begeleider en de zakelijk verantwoordelijke bestendig worden opgevolgd, geëvalueerd en desnoods bijgestuurd. Zo zal het controleren aan de hand van een checklist, waarin factoren van materiaal, vervoer, administratie, tijdsbudget, enz. worden bewaakt, een praktisch bruikbaar middel zijn.

4.5 creatiefase

De creatiefase bestaat uit twee creaties:

- de creatie van een **video-opname** van de gesprekken met de werknemers door de kunstenaar;
- de creatie van **beeldend werk** door de atelierkunstenaars uitgaande van de video-opnames in een workshopverband.

In deze fase spreekt de geëngageerde kunstenaar een werkplan af met de atelierkunstenaars van ARTISIT. Ook dient de coördinator voeling te houden met de bedrijfsverantwoordelijken met betrekking tot de accrochage.

De opnames worden in de montagestudio van het FLACC verwerkt tot eindproduct. Daar zal de geëngageerde kunstenaar en de medewerker van het FLACC een filmisch eindproduct creëren. Tijdens dit montagestadium houdt de kunstenaar voeling met de atelierkunstenaars van ARTISIT. De film die door de geëngageerde kunstenaar wordt gemaakt en de werken van de atelierkunstenaar worden onafhankelijk van mekaar ontwikkeld. Hier speelt de artistieke vrijheid.

4.6 presentatiefase

Voor de presentatiefase wordt gekozen voor een locatie in de fabriek van Ford Genk. Het is belangrijk dat het publieksmoment van de presentatie plaatsvindt binnen de grenzen van het bedrijf. Op die manier wordt de privaat sfeer gedownload binnen de werksfeer.

Bij deze presentatiefase hoort ook een registratie van de **reacties van de werknemers**. Het is de bedoeling bij de presentatie gesprekken aan te knopen met de aanwezigen. Deze reacties zullen later dienen als materiaal voor rapportering. Het is belangrijk om een en ander te documenteren met het oog op de implementering van het initiatief in andere, toekomstige contexten.

Ook de reacties op de vernissage van het werk van de atelierkunstenaars binnen de bedrijfsruimtes zijn in dit opzicht van belang. Het is expliciet de bedoeling hierover een interactie te realiseren.

4.7 reflectiefase

- terugkoppeling naar bedrijf en atelier

Met de verantwoordelijke bedrijfsmensen en de betrokken atelierkunstenaars wordt na afloop van de presentatie een evaluatiegesprek gehouden waarin de diverse fases worden herkauwd. Op deze wijze kunnen de knelpunten en pluspunten tegen mekaar worden afgewogen. Deze gesprekken worden in verslag opgenomen en vormen de basis om voor verdere projecten bijsturingen en verfijningen te kunnen uitvoeren.

- discours

Op basis van en afhankelijk van het evaluatiegesprek wordt het concrete project getoetst aan andere sociaalartistieke projecten, ten einde de relevantie ervan te onderzoeken. Zo moet worden nagedacht in hoeverre de gekozen opties in overeenstemming zijn met het beoogde doelpubliek, met welke inhoud en met welke doeloriëntaties.

- publicatie

Met het presentatiemateriaal als basis wordt gedacht aan een publicatie waarbij het doorlopen proces inzichtelijk kan worden gemaakt voor sociaalartistieke werkers. Los daarvan bezit een dergelijke publicatie documentaire waarde. Wel moeten de financiële consequenties hiervan nog worden doorgesproken.

- documentering

Naast de publicatie van het project, zullen ook alle documenten die betrekking hebben op de diverse fases van het proces systematisch geklasseerd worden, zodat het project later voor eventueel sociaalwetenschappelijk onderzoek een informatieve bijdrage kan leveren.

5 Bovenregionale uitstraling.

Via de inbedding van dit project binnen de PHL en het HISK (gevestigd te Gent) verwerft dit initiatief bekendheid op Vlaams niveau.

We zullen de promotie voeren via:

- folders en affiches;
- de stadskrant van Stad Genk;
- de mailings en nieuwsbrieven van de PHL;
- Het Belang van Limburg;
- artikelbijdrage in kunsttijdschrift <H-art> (Joannes Késenne).

BIJLAGE

Wie is kunstenaar Jårg Geismar?

biografie

1958 geboren in Burgsvik/Gotland, Zweden

1980-86 kunstacademie Düsseldorf

1986 stipendium DAAD voor New-York

Daarna: talloze tentoonstellingen en sociaalartistieke kunstprojecten in Keulen, New York, Nagoya (Japan), Düsseldorf, Münster, Arnhem, Kiel, Antwerpen, Stockholm, Biënnale van Venetië, Hasselt, Alma (Canada), Sarajevo, Rio de Janeiro, Tokyo, Gävle (Zweden), Lusaka (Zambia), enz.

profiel

Jårg Geismars oeuvre cirkelt omheen menselijke communicatie. In elk van zijn kunstprojecten wil hij in de eerste plaats de menselijke verhoudingen op concrete wijze intenser maken. Hij focust in op hoe mensen met mekaar omgaan, hoe gemeenschappen zich tegenover mekaar gedragen, hoe er tussen mensen allerhande schotten bestaan die een persoonlijke relatie in de weg staan: zij het van ideologie, ras, geslacht, afkomst, taal, nationaliteit, klasse, religie of whatsoever. Hij werkt aan de persoonlijke relationaliteit door *varianten te ontwikkelen* op dagelijkse omgangsvormen: tafelen in gezin of onder vrienden, noteren op vergaderingen, verblijven op hotel, de bus nemen, enz. Naast het feit dat de wereld een vat is vol onrechtvaardigheid en geweld, blijft het leven niettegenstaande een bron van mogelijkheden voor liefde en levenskwaliteit.

Mogen we er tevens aan herinneren dat hij reeds een kunstproject realiseerde binnen FORD in Duitsland. (zie brochure The Optimists)

www.geismar.net
jarg@geismar.net